

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/49/2013
Identifikačné číslo spisu:	5012896725
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:5012896725.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ Ing. Z. bývajúceho v V., 2/ N., bývajúcej v V., proti odporkyni Slovenskej republiky, zastúpenej Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Chlumeckého 2, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14 C 13/2003, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Žiline z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 Co 259/2012, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Žiline Mgr. František Dulačka a JUDr. Eva Malíková **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 Co 259/2012 (vec vedená na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14 C 13/2003).

Odôvodnenie

V konaní vedenom na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 7 Co 259/2012 navrhovateľka 2/ vzniesla námietku zaujatosti voči sudcom Krajského súdu v Žiline Mgr. Františkovi Dulačkovi, JUDr. Eve Malíkovej a JUDr. Kataríne Potockej a navrhla, aby boli títo sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci. Námietku zaujatosti odôvodnila skutočnosťou, že dňa 23. augusta 2013 podal navrhovateľ 1/ Okresnému riaditeľstvu policajného zboru v Žiline oznámenie o podozrení zo zneužitia právomoci verejného činiteľa, vzťahujúce sa práve na uvedených sudcov. Z oznámenia, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou podania námietky zaujatosti a obsah jej dôvodom, sa dozvedela, že sa jedná o podozrenia zo zneužitia právomoci verejného činiteľa takej závažnosti a takého rozsahu, že môžu byť aj dôvodom pre vylúčenie uvedených sudcov z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Výslovila domnienku, že prekračovanie právomocí verejného činiteľa zo strany sudcov si možno vysvetliť len tak, že ním preukazujú svoj osobitný vzťah k štátu - Slovenskej republike, ktorý je v konaní odporcom, aby tak dosiahli určité výhody napr. podľa § 151i ods. 1 písm. b/ zákona č. 622/2005 Z.z. Dôvody uvedené v oznámení považovala aj za prekážku pre konanie podľa čl. 6 Dohovoru o základných ľudských právach a slobodách a za porušenie práva navrhovateľov konať pred nestranným a nezávislým súdom.

Sudcovia Krajského súdu v Žiline Mgr. František Dulačka a JUDr. Eva Malíková sa k námietke zaujatosti vyjadrili tak, že sa necítia byť zaujatí, k účastníkom konania ani k prejednávanej veci nemajú

žiadny vzťah. JUDr. Katarína Potocká má od 16. decembra 2011 prerušený výkon funkcie sudcu a voči Mgr. Kataríne Beniačkovej, terajšej členke senátu 7 Co, navrhovateľka 2/ námietku zaujatosti nevzniesla. Preto o nej Najvyšší súd Slovenskej republiky, aj keď sa k námietke zaujatosti vyjadrila (uviedla, že sa necíti byť zaujatá, k účastníkom ani k prejednávanej veci nemá žiadny vzťah), nerozhodoval.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Žiline (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to: 1/ k veci (o taký vzťah ide napríklad vtedy, keď sudca má osobný záujem na určitom výsledku konania), 2/ k účastníkom konania (o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného alebo osobného vzťahu), 3/ k zástupcom účastníkov (viď vyššie 2/). Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) treba trvať na tom, že sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu treba brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napr. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnej skutočnosti, so zreteľom na ktorú môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti (porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná - „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (pozri Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. k ich právnym zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol

byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (iného senátu najvyššieho súdu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybností na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Treba brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu medzi členmi spoločnosti, preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom stanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne (I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhládnuv od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podradiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom disponuje.

Sudca je predstaviteľom súdnej moci. Pri výkone svojej funkcie je nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré neboli v danej veci naplnené.

Navrhovateľka 2/ existenciu pochybností o nezaujatosti a nestrannosti sudcov Mgr. Františka Dulačku a JUDr. Evy Malíkovej, ktoré sú dôvodom pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci, vyvodzovala zo skutočnosti, že navrhovateľ 1/ podal Okresnému riaditeľstvu policajného zboru v Žiline oznámenie zo zneužitia ich právomoci verejného činiteľa. Z obsahu tohto oznámenia (pripojeného k námietke zaujatosti) pritom vyplýva, že jeho dôvodom boli (len) námietky voči postupu týchto sudcov a ich rozhodovaniu v uvedených konaniach (7 Co 259/2012 a 7 Co 317/2010). Tieto boli napokon aj dôvodom predchádzajúcej námietky zaujatosti, ktorú voči týmto sudcom vzniesol navrhovateľ 1/ (č.l. 306).

Vychádzajúc z uvedeného nestrannosť sudcov Mgr. Františka Dulačku a JUDr. Evy Malíkovej nemôže bez ďalšieho spochybniť len okolnosť, že postup súdu v (uvedených) konaniach a jeho rozhodovanie nezodpovedá predstavám a požiadavkám navrhovateľov, aj keď vyjadrená formou oznámenia zo zneužitia právomoci verejného činiteľa.

Preto dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prípade sudcov Krajského súdu v Žiline Mgr. Františka Dulačku a JUDr. Evy Malíkovej nemožno mať pochybnosti o ich nezaujatosti, relevantné z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. Podľa názoru Najvyššieho súdu neexistuje žiadny dôvod, ktorý by objektívne zakladal pochybnosti o ich nezaujatosti, nemožno pochybovať o tom, že by voči účastníkom konania nepostupovali nezaujato, neutrálne, že by vec objektívne - podľa svojho vedomia a svedomia -

neposúdili so zreteľom na všetky okolnosti významné pre rozhodnutie.

Keďže sudcovia Mgr. František Dulačka a JUDr. Eva Malíková vo svojom vyjadrení nepotvrdili existenciu právne relevantného vzťahu vylučujúceho ich z prejednávania a rozhodovania vecí a ani z obsahu spisu nevyplývajú skutočnosti, ktoré by spochybňovali ich nezáujatosť, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.